

Για τη διεκδίκηση των βασικών μας αναγκών, μέσα και έξω από τις σχολές

Πως φτάσαμε ως εδώ?

Από αφηγήσεις των γονιών μας, αλλά και από δικιά μας εμπειρία, το να έχεις δωρεάν ιατρική περίθαλψη σε ένα νοσοκομείο στο παρελθόν ήταν κάτι το αυτονόητο. Όπως εξίσου και το να μην πληρώνεις δίδακτρα για να σπουδάσεις σε ένα ελληνικό πανεπιστήμιο¹. Αυτό ήταν το «κοινωνικό συμβόλαιο» που σύναψε το ελληνικό κράτος με τους υπηκόους του, μεταπολιτευτικά: δωρεάν υγεία, εκπαίδευση, συλλογικές συμβάσεις, δημόσια ασφάλιση, φτηνό ρεύμα, νερό, γενικά δηλαδή το κράτος προσέφερε μια σχετική ευημερία, για να αποσπάσει την απαραίτητη για το κεφάλαιο, κοινωνική συναίνεση. Όχι πως αυτό αποτέλεσε πανάκεια. Ταξικά χάσματα υπήρχαν και μάλιστα ήταν έντονα.

Αυτό το μοντέλο δούλεψε όσο ήταν να δουλέψει, αλλά τόσο παγκόσμια όσο και στην Ελλάδα είχε ξεφύλλει πλέον. Ένα νέο μοντέλο διαχείρισης της εργασίας έρχεται στο προσκήνιο, ο λεγόμενος «Νεοφιλελευθερισμός». Δεν ήταν μια τρέλλα, μια αυτάρεσκη απανθρωπιά όπως συνήθως παρουσιάζεται, αλλά αναγκαία «συστατικό» για να ξεπεράσουν τα αφεντικά την κρίση τους. Περιελάμβανε μέσες-άκρες τα εξής: διάλυση του κράτους πρόνοιας, ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων, μειώσεις μισθών (κατάργηση π.χ. συλλογικών συμβάσεων), εντατικοποίηση της εργασίας, ιδιωτικοποιήσεις και αυταρχικοποίηση του κράτους και πολλά άλλα. Σήμανε δηλαδή, μια άγρια επίθεση σε αυτά που πριν κάποια χρόνια θεωρούνταν αυτονόητα. Πλέον, οι οικονομολόγοι και οι πολιτικοί υποστηρικτές αυτού του μοντέλου, διακηρύσσουν ξεκάθαρα, πως όλα η φτώχεια είναι ικανή να φτιάξει καλύτερα οικονομικά μεγέθη για το κεφάλαιο, τότε ζήτη η φτώχεια.

Ο νεοφιλελευθερισμός έφερε στο προσκήνιο μια νέα κοινωνική ηθική και ιδεολογία. Αυτή του άκρατου ατομισμού, του «πατάω επί πτωμάτων». Το ατομικό καθάτζωμα ανάγεται σε ύψιστη αρετή, ημιδοθείται και είναι ο μόνος τρόπος να επιβιώσει κανείς. Η θεωρία αυτή παρουσιάζει την κοινωνία σαν μια μεγάλη ρωβινισωνιάδα, όπου το κάθε άτομο είναι τελείως αυτόνομο/ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα άτομα και έχει ίσες ευκαιρίες να επιβιώσει με αυτά. Στην πραγματικότητα, όμως, δεν έχουν όλα τα άτομα τα ίδια εφόδια για να τις «εκμεταλλευτούν». Π.χ. είναι πολύ πιο δύσκολο για το παιδί ενός χαμηλόμισθου να καταφέρει να περάσει στο πανεπιστήμιο, σε σχέση με το παιδί ενός αστού, καθώς ο πρώτος αδυνατεί να πληρώσει φροντιστήρια κλπ, για να τα καταφέρει το παιδί του στις πανελλήνιες.

Ο πιο άμεσος τρόπος για να καταλάβουμε την επίθεση που δέχεται η εργατική τάξη², που τη βιώσαμε στο πετσί μας έχει να κάνει με το μισθό, το χρόνο εργασίας, την ίδια τη συνθήκη εργασίας (ανεργία). Όλο και περισσότεροι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με μια κατάσταση όπου δεν μπορούν να πληρώσουν τα τρέχοντα έξοδα γιατί δεν έχουν δουλειά ή γιατί η δουλειά τους πληρώνεται με τρεις κι εξήντα.

Όστόσο, αυτή η μορφή επίθεσης εναντίον μας δεν είναι κι η μοναδική. Ελληνοκρατική της αποτελεί η επίθεση στον αποκαλούμενο έμμεσο μισθό. Αυξήσεις στις τιμές των λογαριασμών ρεύματος και νερού, υψηλή φορολογία σε είδη πρώτης ανάγκης, υπέρογκες χρεώσεις για μια απλή επίσκεψη σε δημόσιο νοσοκομείο, αδειάζουν κι άλλο την ήδη άδεια τσέπη μας. Ακόμα, διαφόρων ειδών επιδόματα που έπαιζαν στο παρελθόν, όπως δώρα χριστουγέννων και πάσχα, πετσοκόβονται.

Κάποιες τέτοιου τύπου παροχές αφορούν και τους φοιτητές και σπουδαστές. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι το γνωστό σε όλους μας φοιτητικό πάσο, ή το (περιορισμένο) δικαίωμα σίτισης και στέγασης στις εστίες των ιδρυμάτων. Προφανώς, όλα αυτά δεν αποτελούν κρατικά δώρα. Υπάρχουν δύο τρόποι να αντιληφθούμε γιατί έχουμε (είχαμε...) όλες αυτές τις «εξυπηρετήσεις», και συμβαίνει να ισχύουν κι οι δύο ταυτόχρονα. Από τη μια μεριά, αποτελούν κατακτήσεις που κερδήθηκαν με κοινωνικούς αγώνες από τη μεριά των φοιτητών. Από την άλλη, τα αφεντικά προσπάθησαν να μας διαχωρίσουν από άλλα κομμάτια, ώστε να αισθανόμαστε κάτι ανώτερο σε σχέση με την υπόλοιπη εργατική τάξη. Κάτι σαν εξαγορά συνειδήσεων.

Τι θέλουμε να κάνουμε?

Σκοπεύουμε να δράσουμε προς την κατεύθυνση της μείωσης του κόστους της ζωής μας. Ο αντικειμενικός μας στόχος είναι δωρεάν σίτιση/στέγαση/μετακίνηση/βιβλία/θέρμανση κι η λίστα είναι μεγάλη. Με την ίδια λογική, στηρίζουμε για παράδειγμα μία διεκδίκηση για την μείωση του εισιτηρίου αρκεί να συμβάλλει ειλικρινά προς την παραπάνω κατεύθυνση.

Η αλήθεια είναι πως νοίκια, λογαριασμοί, φαγητό και εισιτήρια αποτελούν ένα μεγάλο κομμάτι των μηνιαίων μας εξόδων. Σίγουρα πάνω από διακόσια ευρώ και συχνά πάνω από τετρακόσια. Η ηλιοψηφία των φοιτητών, είτε έχει δουλειά είτε όχι δυσκολεύεται να πληρώσει ακόμα και αυτό το («ευτελές» γι' αυτούς που μας το επιβόηθουν) ποσό. Παράλληλα, τέτοιου είδους έξοδα έρχονται να μας δημιουργήσουν μια σειρά από άγχη και καταναγκασμούς. Ποιος δεν έχει νιώσει βία, ψυχολογική ή σωματική, από τον ελεγκτή που απειλεί με πρόστιμο στο λεωφορείο; Ποιος δεν έχει νιώσει την πίεση του σπιτονοικοκύρη που ζητάει το νοίκι; Ποιος δεν έχει προβληματιστεί για το πώς θα βγάλει πέρα το σουπερ-μάρκετ της εβδομάδας; Κι όλα αυτά τη στιγμή που λόγω του χρόνου που αφιερώνουμε για τη σχολή μας δεν προλαβαίνουμε να δουλέψουμε ή να δουλέψουμε τόσο ώστε να καλύψουμε μόνοι μας όλα τα μηνιαία μας έξοδα, τη στιγμή που οι γονικές εισφορές γι' αυτό το χρονικό διάστημα ολοένα και μειώνονται.

Και ποιοι να το παλέψουμε?

Έχει σημασία να ξεκαθαρίσουμε αν μιλάμε ως φοιτητές ή ως κάτι περισσότερο. Είμαστε «φοιτητοκεντρική» συνέλευση μας και η καθημερινότητά μας βρίσκεται στο πανεπιστήμιο και έχουμε εξ' αιτίας αυτού του γεγονότος κάποια κοινά βιώματα, ανάγκες και επιθυμίες, ενώ κρίνουμε πως είναι πιο στοχευμένο αν επικεντρώσουμε σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που αφορούν το πανεπιστήμιο. Όμως, αν και οι συνθήκες φοίτησης, το οικονομικό τους κόστος αλλά και τα κεκτημένα από τους φοιτητικούς αγώνες είναι κοινά για όλους τους φοιτητές, το πώς αυτές οι συνθήκες μεταφράζονται στην καθημερινότητα του κάθε φοιτητή έχει να κάνει με την οικονομική του κατάσταση αλλά και την κοινωνική του τάξη.

Για παράδειγμα, θα ρωτήσει κανείς: "Γιατί να κερδίσει δωρεάν στέγαση ένας πλούσιος φοιτητής, ενώ ένας φτωχός άνεργος να μην έχει αυτό το δικαίωμα;" Απαντάμε πως φενός η δωρεάν στέγαση ενός φοιτητή δεν δρα αντιπαραθετικά αλλά αντίθετα δρα ενισχυτικά με το ίδιο αίτημα ενός ανέργου. Αφετέρου, ο πλούσιος φοιτητής μπορεί να έχει προσωρινό κέρδος από τη δωρεάν στέγαση, αλλά δεν έχει συμφέρον η κοινωνική του τάξη. Ένα σπίτι είναι απλά ένα σπίτι, αλλά αλλιώς θα το αντιληφθεί ένας ιδιοκτήτης βίλας, κι αλλιώς ένας άστεγος.

Υπό αυτή την έννοια δεν είμαστε «φοιτητοκεντρική» συνέλευση, αφού ο αγώνας μας δεν αφορά γενικά και αόριστα την «φοιτητική κοινότητα». Επίσης οι όποιες διεκδικήσεις μας αλλά και η ηλαιοποίηση τους δεν θα είναι αυτοσυναφορικές αλλά αφορούν και όλους τους εργαζομένους ή μη του πανεπιστημίου με τους οποίους ανήκουμε στην ίδια ταξική πηληύρα. Η θεωρία και η δράση μας δε θέλουμε να είναι κάτι το ξεκομμένο. Θεωρούμε πως αυτή η προσπάθεια οργάνωσης αντανάκλα τις ανάγκες της τάξης μας και οι όποιες διεκδικήσεις μας θα έχουν ταξικό πρόσημο.

Με ποιο τρόπο?

Και επειδή τα προβλήματα που αναφέραμε παραπάνω είναι υπαρκτά και τα αντιμετωπίζουμε όλο και περισσότεροι, παρατηρούνται αρκετές πρακτικές για την αντιμετώπιση τους. Μπορούμε λοιπόν να αναγνωρίσουμε κάποιες γενικές κατηγορίες αντίστασης στα προβλήματα αυτά.

Υπάρχουν αυτοί που ακολουθώντας το κυρίαρχο μοντέλο (νεοφιλελεύθερο), κοιτάνε μόνο την πάρτη τους, άντε και κάποιον κοντινό τους, και για να αντιμετωπίσουν καθημερινά προβλήματα, πατάνε στις πλάτες των άλλων που έχουν τα ίδια προβλήματα. Είναι αυτοί και αυτές που είτε απλά αδιαφορούν για τους δίπλα τους, είτε θεωρούν πως το να αντιμετωπίζει κανείς την καθημερινότητα είναι προσωπικό ζήτημα και η αλληλοβοήθεια είναι αδυναμία. Από καταστάσεις όπως να μην δίνει κάποιος τις σημειώσεις του σε φίλους του, μέχρι τους τύπους που σπρώχνουν μανιασμένα για να κάτσουν σε μία θέση στο λεωφορείο και χίλια δυο τέτοια παραδείγματα, η κατηγορία αυτού του είδους «αντίστασης» είναι εμφανής στην πραγματικότητα, ενώ η δικιά μας θέση είναι ριζικά απέναντι της.

Υπάρχουν όμως κι αυτοί που προσπαθούν να αντισταθούν σε καθημερινά προβλήματα είτε ατομικά είτε συλλογικά (ή παρείσιτα), χωρίς να εκμεταλλεύονται τους άλλους που βρίσκονται σε παρόμοια θέση. Απλά τέτοια παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι από την υπέρσφιση κάποιου που δεν έχει εισιτήριο, ή το να μπει ο ίδιος στο λεωφορείο χωρίς εισιτήριο, μέχρι τις έτοιμες εργασίες για μαθήματα από φίλους. Αν και τα όρια αυτών των κινήσεων είναι περιορισμένα όταν γίνονται περιστασιακά, έχει φανερί και ιστορικά πως όταν κινήσεις όπως για παράδειγμα η μείωση των τιμών των λογαριασμών γίνεται μαζικά και συνεχώς, αν και ανοργάνωτη, μπορεί να δημιουργήσει ένα άτυπο κίνημα συγκεκρίμενων υλικών διεκδικήσεων. Χωρίς να θεωρούμε πως η λύση βρίσκεται σε αυτόν τον τρόπο, πιστεύουμε πως η αντίσταση αυτού του είδους είναι αναγκαία και ζωτικό κομμάτι μιας πιο οργανωμένης αντίθεσης καθώς η προσωρινή ανακούφιση από κάποια καθημερινά προβλήματα είναι απλά απαραίτητη και για την επιβίωση αλλά και για την συνέχιση του συλλογικού αγώνα.

Τέλος, μια σημείωση σχετικά με την αντίληψη της συντεχνιακής αντίστασης. Αρκετές φορές έχουμε παρατηρήσει πως τα περιεχόμενα και οι δράσεις που μπαίνουν από τους επιμέρους αγώνες αρχίζουν και τελειώνουν μονό στο μικρό πεδίο του υποκειμένου τους, χωρίς να τους ενδιαφέρει τίποτα άλλο. Υπάρχει με αυτό τον τρόπο ο κίνδυνος του περιχαράκωματος από αγώνες με τους οποίους κανονικά πρέπει να βρίσκονται μαζί. Παράδειγμα αυτού, η πολύ μικρή αναφορά στο αίτημα για την αύξηση του βασικού μισθού, κάτι το οποίο επιθυμούν όλοι οι εργατές, σε αντιδιαστολή με τα ισχυρά πτυχία, πάγιο αίτημα του «φοιτητικού κινήματος».

Ως κομμάτι των "από κάτω", αντιλαμβανόμαστε τους φοιτητικούς αγώνες, σαν ένα τμήμα της ταξικής πάλης. Γι' αυτό το λόγο ο δικό μας αγώνας δε θα μπορούσε να είναι διαχωρισμένοι από αυτούς της υπόλοιπης εργατικής τάξης και των γενικότερων κοινωνικών αγώνων. Αντίθετα, νιώθουμε πως προκειμένου οι αγώνες και τα κινήματα να έχουν επιθετικό πρόσημο με διεκδικητικό χαρακτήρα ικανό να πετύχει στην πράξη, χρειάζεται να επιδιώξουμε τη δημιουργία μιας τέτοιου είδους κοινότητας αγώνα – και αυτό είναι κάτι που θέλουμε να το κάνουμε κτήμα μας. Για εμάς, η σύνδεση των επιμέρους αγώνων αποτελεί όχι μόνο πρόταγμα, αλλά και κομμάτι της θέσης και της αντίληψής μας – συνθέτει δηλαδή το πεδίο σύγκρουσης του κοινωνικού-ταξικού ανταγωνισμού, διαμορφώνει τη συνθήκη του αγώνα για διεκδικήσεις και παράλληλα πραγματοποιεί τη σκέψη και την ανάγκη μας για μια αξιοπρεπή ζωή. Ο συνδυασμός των ατομικών ή συλλογικών μικρών καθημερινών αντιστάσεων, μαζί με την μαζικότερη οργανωμένη συλλογικοποίηση τους, θα μπορούσε να προσφέρει ένα αρκετά δυναμικό κίνημα διεκδίκησης απλών υλικών πραγμάτων.

Το να πετύχουμε συλλογικά τους στόχους μας, δεν γίνεται ούτε με κατάρτες, ούτε με κακώς εννοούμενες ατομικές λύσεις, αλλά ούτε και με «κινήματα» πυροτεχνήματα λίγων ημερών. Απαιτεί μια συνεχή, σταθερή και επίμονη προσπάθεια για την προπαγάνδη του ζητήματος (εντός και εκτός πανεπιστημίου). Και τα αποτελέσματα θα έρθουν σε ένα βάθος χρόνου και όχι άμεσα. Έτσι, το βασικό ζήτημα είναι η επικοινωνία, σκεπτικών και δράσεων, με κόσμο που θέλει να αγωνιστεί στο πανεπιστήμιο, καθώς και να ανοιχτεί κοινωνικά το ζήτημα των βασικών μας αναγκών. Η μαζικοποίηση ενός τέτοιου πράγματος και η ποιοτική αναβάθμισή του, τόσο από πλευράς φοιτητών όσο και εργαζόμενων στο πανεπιστήμιο, είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο θα έρθουν πρακτικά αποτελέσματα.

Σε μια εποχή, όπου τα αφεντικά καταργούν κάθε κατάκτηση του παρελθόντος, το να ζητάς τα αυτονόματα, το να ζητάς να τα βγάζεις πέρα πιο άνετα, είναι επιτακτικό. Η διεκδίκηση των υλικών-πραγματικών συμφερόντων από αυτούς που «δεν βγαίνουν», είναι ο μόνος ρεαλιστικός δρόμος για την επιβίωση, ενώ γι' αυτούς που «βγαίνουν ίσα-ίσα», είναι ο μόνος δρόμος για τη συλλογική αξιοπρέπεια. Η μάχη απέναντι στους από πάνω, ξεκινάει από τα απλά, από τα καθημερινά, από τα μικρά. Ξεκινάει από τον αγώνα για δωρεάν μετακινήσεις στην πόλη για τους «από κάτω» (ντόπιους και μετανάστες). Ουσιαστικά, μιλάμε για αγώνες από τους οποίους κερδίζουμε έδαφος, για να πολεμάμε από καλύτερη θέση στον διαρκή ταξικό αγώνα και όχι για κάποιο μελλοντικό μας βόλεμα. Το μετά το βλέπουμε. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η αντίσταση πρέπει να είναι συνεχής, αλληλώς όπως μας δίδαξε η εποχή μας, τα κεκτημένα παίρνονται πίσω.

Πώς να οργανωθούμε?

Είναι βασική μας αντίληψη πως ότι μας ανήκει, μόνο εμείς μπορούμε να το διεκδικήσουμε και να το υπερασπιστούμε. Έτσι όλα τα μέλη της συνέλευσης ψάχνουμε να βρούμε τρόπους να λύσουμε τα προβλήματα που μας απασχολούν από την ρίζα τους. Δεν αναθέτουμε την λύση τους σε κανέναν ειδικό, γένη, μεσσία, αλλά όλοι μαζί, ισότιμα, αυτοοργανωνόμαστε και παίρνουμε την κατάσταση στα χέρια μας. Αφού τα προβλήματα και οι ανάγκες μας είναι κοινές, σκεφτόμαστε και ψάχνουμε τρόπους και μέσα για να πετύχουμε τους σκοπούς μας. Συζητάμε και συναποφασίζουμε ούτως ώστε οι αποφάσεις να αποτελούν κτήμα όλων μας.

Έχοντας αυτή την αντίληψη, δεν επιθυμούμε καμία σχέση με τα ΜΜΕ. Και αυτό γιατί αν επιλέξουν ποτέ να αναδείξουν τις ιδέες μας και τις δράσεις μας, θα το κάνουν για να τις καταστήσουν εύκολα διαχειρίσιμες, αφομοιώσιμες και εν τέλει ακίνδυνες, ενώ αν χρειαστεί θα μας καταστείλουν με τον τρόπο τους. Παρομοίως, υπάρχει ένα σύνολο θεσμών, που στόχο έχει από την μια να καταστείλει οποιαδήποτε μορφή αντίστασης όταν αυτή ξεφεύγει από τα προκαθορισμένα όρια και από την άλλη κρύβει κάτω από το χαλί τις έντονες ταξικές αντιθέσεις και μπαλώνει προσωρινά τα τεράστια ταξικά χάσματα που υπάρχουν. Αυτοί οι θεσμοί λειτουργούν ως ένας φορέας που δεν θεωρεί το καπιταλιστικό σύστημα συνοδικά σαν το πρόβλημα, αλλά «στοχοποιεί» μόνο ορισμένες μορφές άκομψης διαχείρισης του. Για τους λόγους αυτούς, επιλέγουμε να δρούμε έξω και ενάντια σε θεσμούς όπως πρυτανεία, φοιτητικές παρατάξεις, ΜΚΟ.

Σημειώσεις

¹Όπου πανεπιστήμιο, εννοούμε τα τριτοβάθμια ιδρύματα ΑΕΙ και ΤΕΙ και όπου φοιτητές, τους σπουδαστές των ιδρυμάτων αυτών. Προφανώς δεν θεωρούμε κάποιο από τα δύο ανώτερο του άλλου.

² Το εργαλείο που χρησιμοποιούμε για να κατανοήσουμε τον κόσμο ονομάζεται ταξική ανάλυση. Προφανώς το να ορίσουμε που αρχίζει και που τελειώνει η κάθε κοινωνική τάξη, ποιοι είναι οι αστοί, οι μικροαστοί και οι εργάτες είναι κάτι εξαιρετικά δύσκολο. Ένα όμως είναι σίγουρο: υπάρχουν στην κοινωνία κάποιοι που ζουν σε βάρος κάποιων άλλων. Στους πρώτους θα αναφερόμαστε με τον όρο αφεντικά, στους δεύτερους με τον όρο εργάτες. Από μεριάς μας, είτε δουλεύουμε σήμερα είτε όχι, θεωρούμε πως ανήκουμε στη δεύτερη κατηγορία. Περιπατάρω ανάλυση (προς το παρόν) ξεφεύγει από τα πλαίσια της παρούσας διαδικασίας.

**Και επειδή ούτε μπορούμε, μα ούτε θέλουμε
δεν θα πληρώσουμε για τα αυτονόματα**